

SƏNƏT QONAĞI

HANSISA bir sənət-dən danışanda ilk olaraq, həmin sənət-ə ad qazanan sənətkarlar yada düşür. Azərbaycan musiqisi ilə bərabər öz musiqi alətləri ilə də dünyada tanınır. Xalqımıza məxsus belə musiqi alətlərimizdən biri də taradır. Təbii ki, tar-da ifa edib, öz dünyaya tapanlar isə tarzənəklərdir. Budafəki "Sənət qonağı"-miz isə uzun illərdir sim vasitəsilə taxtani oxudub, musiqi yaradan xalq artisti, tarzən Ramiz Quliyevdir. Ramiz müəllimin sənətkar söhbətləri ilə dolu müsahibəsini sizlərə təqdim edirik.

- Balkə, ilk olaraq səhnəyə gəlməyinizdən danışsınız?

- Səhnəyə gəlməyim könlümün istəyi ilə olub. Ailemizdə musiqiçi olmayıb. Ancaq anadan olduğum Ağdam rayonunda hər bir məhlədən musiqi səsi gəlirdi. Sən demə bizdə də gəlib, mən bilməmişəm. 5-6 yaşım olanda gördüm ki, divardan nə isə asılıb, amma adını bilmirəm. Atamdan soruşdum, dedim öminin tərzi. Həbib əmin hərbiçi olub. Bizə gələndə qaçdım qucaqlarımdan. Evə gələndə dedim əmi bu nədir, dedim tar. Dedim kimindir, dedim sənədir. Onda bildim ki, tar və evimizdən gələn səs niyə kəsilib. Əmin həvəskar musiqiçi olub. 1941-45 müharibəsinin küreyindən yaralanıb. Ona görə tar susub divardan asılmışdı. O vaxtlar kimin evində musiqi səsi gəlmirdisə, bir az cəmiyyətdən uzaq sayırdı. Həmin səs kəsilməyib, davam edir. İndi oğlum, gələcəyə inşallah nəvələr. Musiqi çötün yoldur. Bunu görməyən çətinlikləri duya bilməz. Həmişə səhnədə olmaq, sənətlə birlikdə olmaq hər sənətkarə nəsihət olmur. Çox böyük zəhmətsevərlik tələb edən sənətdir. Sənətin vurgunu olmaq lazımdır.

- Sənətkarları niyə seçilmişlər adlandırılır?

- Allah tərəfindən sənətkarların xüsusi istedad verilib. Onlar Allahla xalq arasında olan bir elçidir. Sənət həmişə təmənənəsiz olub. Son zamanlar şou-biznesə başlayıb. Səhnə həmişə xalqına sadəqətlə qulluq edib. Fəhlə sinfi kimi bir şey olub. Yazda ökinin çiçəkdə dilonçəsi. Ömrü boyu xalqa sadəqətlə bəxş edib, amma ömrünün şam kimi ərilib.

- Səhnədə olanların bir çoxu kəşf gəlməyərmiş deyirlər. Yəqin ki siz peşman deyilsiniz ki, oğlunuz da səhnəyə gəldi?

- Səhnədə xalq sevgisindən bükəsəkdə heç nəyi görə bilmirəm. Bu sevgi ilə bərabər kiminsə tərəfdən haqsızlıq olanda, bəşqəllərdən fərgəndirib çiyənini düş verməyəndə sənətkar peşman olur. Məncə buna görə peşman olduğum deyirlər. Yəqin istisnadı evdə osor hazırlayırdım. Toya getmirəm, restoranda

çalınmıram, biznesim yoxdur. Ümidim məvacibə, bir də Prezident təqaüdünədir. Sənətkarın əməyinə qiymət verilməyəndə inciyir. Şou-biznes bostan kimi. Aləm qarışıb bir-birinə. O onu satır, o ona satılır, bu buna satılır, o ondan oğurlayır, bu bədən oğurlayır. Belə yerdə xeyir-bərəkət olmaz. Bu xalqa yox, özünə qulluqdur, axırı olmayacaq sənətdir.

- Tar çalmaq kimdən öyrənmisiniz?

- Özüme ilk müəllim xalqımı, qonşularımda olan insanları görürəm. Həmişə qulaq asırdım görürəm qonşunun oğlu necə çalır. Barmağımı hara qoyur, hansı si-

dir?

- Yetərinə korifey sənətkarlarımız olub. Az da olsa bu gün də var. Belələrindən nümunə götürmək lazımdır. Milli musiqilərimizi, muğamlarımızı göz bəbəyi kimi qorumaq lazımdır.

- Bəzi yaşlı sənətkarlar gəncləri qınayırlar. Sizcə bunun yerinə onlara həvəsləndirici sözlər desələr və ya məsləhətlərini versələr daha yaxşı olmazmı?

- Mən də bu fikirlə razıyam. Gənclərə kömək etmək, düzgün istiqamətləndirmək lazımdır. Müasir dövrün imkanlarından istifadə edib, sənətin incəliklərinə yiyələnsinlər. İstənilən ölkənin musiqisini internetdən tapmaq

alətlərimizi də mənimsəmək istəyirlər. Bu cür halların qarşısını alınması üçün nələrdən istifadə edilir?

- Vaxtında üstünə düşmək lazımdır. Xarici ölkələrdə muzeylərdə tarın altında ermənilərə məxsus olduğu yazılıb. Ermənilərdən sonra biz əl-ayağa düşdük. Son 10-15 ildir ki, başlanmış. Elə evlər var ki, 5 tarı var, nə çalanı var, nə oxuyanı. Həmin tarın birini aparıb versin muzeyə. Ölkəmiz dünyaya səfir göndərdiyi kimi, musiqi alətlərini də göndərməlidir. Musiqi aləti millətimizin mədəni musiqi simvoludur. Xarici ölkələrə bayrağımızla bərabər getməlidir. Xaricdə cüzi

zini 65 qoyublar. 65 yaşında sənətkar bilirsiz necə püxtələşir. 65 yaş sənətkarın sənəti sevdiyi, qədrini bildiyi və yaşayib-yaradacağı dövrdür.

- Səhnəyə kənardan baxanda nəyi bəyənersiz, nəyi yox?

- Toyxana, toy söhbətləri, şou-biznes hərəkatları televiziyağa gəlib. Bu pisdir. Bəzi gənclərimiz həddindən artıq lovgalaşılıb. Qabaqlar 40-50 yaşından tez əməkdar artist adı verməzdilər. İndi 20-25 yaşında əməkdar, 30-da xalq artisti anlanır var. Arzu edərdim ki, aldiqları adı halal etmək üçün başlarını aşağı salıb işləsinlər. Televiziyalara nəzarət lazımdır. Beynəlxalq müsabiqə

"Taxtani səsə çevirib, musiqi yaratmaq möcüzədir"

TARZƏN RAMİZ QULİYEV: "65 YAŞ SƏNƏTKARIN YAŞAYIB-YARADACAĞI DÖVRDÜR"

min üzərində çox saxlayır. Ağdamda musiqi məktəbində oxuyanda Məmməd Məmmədov, Cəlal Əliyev, Əlipaşa Daşdəmirov, Xosrov Fərəcov və sairələri olub. Daha aktiv öyrənmə vaxtlarım filarmoniyada və konservatoriyada olub.

- Müəllimlərinizin hansı sözləri həmişə yarıdınız olub?

- Məncə ilk müəllimliyini valideynlərim ediblər. Mən də övladlarımın ilk müəllimiyəm. Özümə elə aparmışam ki, müəllimlərim heç bir acı söz deməyiblər. Hiss etməmişəm ki, eldiliklərimə görə mənə razıdır. Tərif də bərbəşə deməyiblər. Ataların bir sözü var, deyir ağladan yanma get, güldürən yox. Müəllimlərimin bir sözü yadımdadır ki, həmişə deyirdilər ki, sağ ol bala.

- Sənətkar olmaq üçün tənqidin rolu nə qədərdir?

- Adam özünə tənqidi yanaşmasa heç bir inkişafdan söhbət gedə bilməz. Korifey sənətkarlar belə tənqid sayəsində inkişaf ediblər. Əgər insandırsa, yeyib-içirsə, nəfəs alırsa, başının üstündə tənqidi nəzarət olmalıdır.

- Səhnədə olan gənclərimizin kimləri özlərinə örnək bilməli-

qiymətlərlə satışı çıxarılmalıdır. Azərbaycanda 1000 manat qiyməti olan tarı 200 manata da satırlar, yenə alan yoxdur. Son zamanlar Mədəniyyət və Turizm Nazirliyinin bu istiqamətdə fəaliyyəti sürətlənib. YUNESKO-ya milli alətlərimizin çıxarılması, milli alətimiz kimi təsdiq olunması və s. Lakin bunlar görək vaxtında olaydı.

- Bu gün regionlarımızda da tar musiqi alətinə maraq böyükdür. Lakin onlar tanınmadığına görə belə desək hələ kəşf olunmamış tar ifaçılarımız nə qədərdir.

- Bu sahədə işlər görülür. Azərbaycan beynəlxalq müsabiqələr, simpoziumları dünya üzrə keçirir. Bölgələrimiz də görək məlumatlandırılınsınlar. Xaricdə ustad dərsləri keçməyə çox dəvət alıram. Azərbaycanda nazirliklər, müəyyən qurumlar maraqlı olmalıdır ki, peşəkar sənətkarlar getsinlər rayonlara. Elə musiqi məktəbləri var ki, həftədə, ayda bir dəfə qapısı açılır. Naxçıvana neçə dəfə getmişəm. Musiqi məktəblərində tələbələrə şouya getməmələri üçün yaxşı mütəxəssislər onların başının üstündə olmalıdır. Muğam müsabiqəsinin iştirakçısı 3 ay oldu populyar. Bu cür müsabiqələr musiqi alətləri üzrə də aparılmalıdır. Buna elə bir təşkilat etməlidir ki, o bu gün musiqi alətlərinin inkişaf strukturunu, problemlərini bilir. Hansı televiziyanı açarsan oxuyur. 10-15 yaşında sevgidən, ayrılmıqdən oxuyur. Müsabiqələrin 15-20 ildir cəmi sənətdə sayılıb-seçilən sənətkar münəssif olmalıdır. Baxıram müsabiqələrdə 15-20 ildir cəmi adamı görürəm. Bu günlər o necə professor olub hələ bilmirəm. Tarçalan clan edəndə deyirlər ki, respublika və beynəlxalq müsabiqələr laureatı. Deyən lazımdır ki, tar üzrə hansı beynəlxalq müsabiqədə laureat olmusan. Yaş sən-

lər sözü ayaq açıb gedir. Sənədləri yoxlasınlar ki, hansında qalıb olub. Bu əsl beynəlxalq müsabiqə laureatı olanları gözdən salmaqdır. Mədəniyyət Nazirliyinin nəzdində bədii şuranın bərpə olunmasını istəyirəm. Sənura deyil, nəzarət olmağını istəyirəm. İndiki inkişaf bizi şou-biznesə aparır. Məni qorxudan budur.

- Səhnədə olan bir şəxs kimi hər bir şeydən xəbəriniz olub. Oğlunuza sənətə gələndə ata nəsihəti olaraq nə dediniz?

- Oğluma nəsihəti sözlərimlə deyil, hərəkətlərimlə etmişəm. Nə hərəkət etmişəmsə oğlum həmin hərəkətləri edir. Səhər tezdən saat 7-də yoldaşıma xəş bəşirdirib, desəydim aradı getir vurum, bu uşaq nə təbiiyə görə cəkdi. Bu cür təbiiyə görə ilk növbədə valideynlərimə borclu- yam. Ailədə, işdə, xalq arasında həmişə nəslimizin adına layiq səviyyəni qorumağa çalışmışam.

- Bayrağımızın xarici ölkələrdə dağalandığını görmək sizə necə hissələr bəxş edir?

- Ondan böyük xoşbəxtlik ola bilərmi? Ramiz Quliyev olaraq mən fəxr edərəm ki, tarımla, xalqımızın musiqi səsi ilə bayrağımızı xarici ölkələrdə, tədbirlərdə qaldırmaq xoşbəxtliyi mənə nəsihət olub.

- Halalılıq "Üç nöqtə"yə son sözlünüz?

- Bilmirəm qozetin adı niyə "Üç nöqtə" qoyulub. Arzu edərdim ki, 15-20 yaşında bu üç nöqtələrin sirtini aşsın. Populyar qəzet olaraq oxunur. Qəzet oxunursa deməli yaşayır, yaşayınca deməli yaradır. Oxunmağı, yaşamağı, yaratmağı Allah "Üç nöqtə"ndən heç vaxt ösürməsin. Tərəpaqlarımızın işğaldan azad olunması üçün xalqımızın birliyi və bəxtidir. "Üç nöqtə"yə qıymızı şifrlərlə yazılmış görmək istəyirəm.

Aygin